

УДК 796.5:796.071.4:65.012.34:007

ЛОГІСТИКА ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМОЗНАВСТВА

Безкоровайна Л.В.

Запорізький національний університет

У статті на виконання технологічно-організаційної складової організаційно-педагогічних умов (вдосконалення науково-методичного, навчального, навчально-методичного, інформаційно-методичного, технологічного забезпечення; створення освітньо-інформаційного середовища; спрямованість на практико-орієнтований зміст навчання шляхом впровадження професійно значущих сучасних інноваційних педагогічних технологій; інтеграція інваріативної і варіативної основ змісту з урахуванням індивідуальних особливостей студентів; вдосконалення матеріально-технічних умов (оснащення аудиторій, новітнє обладнання, науково-методичний, наочний матеріал, методичні рекомендації)), з метою розвитку інформаційної ключової компетенції майбутніх фахівців з туризмознавства та формування компонентів їх готовності до професійної діяльності, проаналізовано логістику проектування освітньо-інформаційного середовища професійної підготовки означених фахівців. Зроблено відповідні висновки, подано рекомендації та перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: майбутній фахівець з туризмознавства; логістика проектування; інформаційні технології; освітньо-інформаційне середовище; професійна підготовка.

Постановка проблеми. Нині одним із визначень інформаційного освітнього середовища є розуміння його як інформаційної системи, що об'єднує за допомогою мережевих технологій програмні й технічні засоби, організаційне, методичне, математичне забезпечення, призначене для підвищення ефективності і доступності освітнього процесу підготовки фахівців [4]. Погоджуючись із цією думкою, зауважимо, що однією з характерних рис освітнього середовища є можливість студентів і викладачів звертатися до структурованих навчально-методичних матеріалів, навчальних мультимедійних комплексів освітнього простору у будь-який час та у будь-якій частині світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз підтвердив дослідження різних аспектів питання освітньо-інформаційного середовища у працях науковців, а саме: інформаційно-освітнього середовища як чинника забезпечення якості професійної підготовки педагогічних кадрів (Р.М. Вернидуб); формування інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу на основі інтеграції інформаційних і комунікаційних технологій (Р.В. Гуревич, М.Ю. Кадемья); комп'ютерно орієнтованого навчального середовища у професійній підготовці з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів (Т.І. Коваль); інформаційного середовища як чинника формування комунікативних стратегій розвитку туристичної діяльності (О.В. Тишевська-Шапошник). Вважаємо, що заради визначення основ проектування освітньо-інформаційного середовища професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства варто проаналізувати зовнішні і внутрішні передумови його створення; визначити теоретичні основи організації цього процесу, педагогічні й технологічні умови його активізації.

Вбачалось, що шляхом «занурення» студентів у спеціально спроектоване освітньо-інформаційне середовище, можливо підвищити ефективність розвитку їх інформаційної компетенції та оптимізувати процес формування готовності до професійної діяльності в галузі туризму.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інформатизація вітчизняної освіти ґрунтується на відповідній нормативно-правовій основі. Так, стратегічні цілі, основні принципи інформатизації, очікувані наслідки її реалізації включає Концепція Національної програми інформатизації Закону України [5]. Національна Доктрина розвитку освіти щодо інформаційних технологій в освіті наголошує на пріоритетності у розвитку освіти впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, ефективність освіти, доступність, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві), що досягається шляхом: забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу; запровадження дистанційного навчання із застосуванням у навчальному процесі та бібліотечній справі інформаційно-комунікаційних технологій поряд з традиційними засобами; розроблення індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від реальних потреб; створення індустрії сучасних засобів навчання відповідно до світового науково-технічного рівня [3].

Тож, держава підтримує процес інформатизації освіти, застосування інформаційно-комунікаційних технологій у системі освіти; сприяє забезпеченню навчальних закладів комп'ютерами, сучасними засобами навчання, створенню глобальних інформаційно-освітніх мереж; забезпечує розвиток всеохоплюючої системи моніторингу якості освіти всіх рівнів.

На сьогодні кожна країна Європи має навчальні заклади, що реалізують програми дистанційного навчання, методики яких відпрацьовані на професійному рівні. Найбільший інтерес при навчанні викликають програми, в яких використовуються новітні інформаційні технології, комп'ютери, мультимедіа, супутникове цифрове телебачення, мережеві технології.

До позитиву дистанційної освіти належить: навчання в індивідуальному темпі; свобода, гнуч-

кість, доступність навчання для будь-якої людини; швидкість спілкування; технологічність освітнього процесу; соціальна рівноправність; творчість.

До негативу слід віднести: відсутність: реального спілкування між студентами і викладачами, індивідуально-психологічних умов під час самостійного навчання; систематичного контролю за навчальною діяльністю студентів; практичних занять, необхідних для закріплення теорії та більш якісного засвоєння знань; вдало розроблених навчальних посібників, електронних програм і курсів, що задовольняли б міжнародним вимогам, через недостатню кваліфікацію викладачів та фахівців.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування логістики проектування освітньо-інформаційного середовища професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

Відповідно до визначеної мети встановлено завдання:

1. Теоретично обґрунтувати логістику проектування освітньо-інформаційного середовища професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

2. Розкрити, схарактеризувати зміст освітньо-інформаційного середовища професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

3. Сформулювати шляхи реалізації освітньо-інформаційного середовища в навчальному процесі майбутніх фахівців з туризмознавства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Одним із шляхів інтенсифікації навчального процесу і надання йому професійної спрямованості є широке впровадження електронних засобів навчання, інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема системи Moodle. Поняття система Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) розуміється як модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, що активно впроваджується в освітню практику, обумовлюється її високим педагогічним потенціалом, досить простим і зручним інтерфейсом, широко використовується для розробки дистанційних курсів, що надають можливість студентам самостійно освоювати навчальний матеріал в умовах епізодичної опосередкованої взаємодії з викладачем, що базується на використанні ресурсів інформаційно-комунікаційних мереж [6, с. 318]. Тож, Moodle є системою управління вмістом сайту (Content Management System – CMS), розробленою для створення окремих онлайн-курсів.

Зважаючи на теоретичні підходи щодо розробки окремих курсів в системі Moodle, відображені у працях науковців (А.В. Андреев, В.К. Вінник, О.Г. Покало, Ю.В. Триус, В.М. Франчук), власний практичний досвід, вважаємо, що необхідно розширювати й поглиблювати навчально-методичні можливості системи Moodle, спрямовуючи її на професійну підготовку майбутніх фахівців з туризмознавства з урахуванням особливостей цієї підготовки.

Враховуючи теоретичне підґрунтя і власний досвід, на виконання *технологічно-організаційної складової організаційно-педагогічних умов* (вдосконалення науково-методичного, навчального, навчально-методичного, інформаційно-методичного, технологічного забезпечення; створення

освітньо-інформаційного середовища; спрямованість на практико-орієнтований зміст навчання шляхом впровадження професійно значущих сучасних інноваційних педагогічних технологій; інтеграція інваріативної і варіативної основ змісту з урахуванням індивідуальних особливостей студентів; вдосконалення матеріально-технічних умов (оснащення аудиторій, новітнє обладнання, науково-методичний, наочний матеріал, методичні рекомендації)), з метою розвитку *інформаційної ключової компетенції* майбутніх фахівців з туризмознавства та формування компонентів їх готовності до професійної діяльності, в навчальному процесі означеної підготовки створено відповідне освітньо-інформаційне середовище.

Розробка навчально-інформаційного середовища професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства здійснювались з урахуванням *логістичного, діяльнісного, компетентнісного, операціонального, інформаційного, інноваційного, особистісного* підходів. Пріоритетним в цьому процесі було досягнення нових освітніх результатів – формування і розвиток у студентів дослідних, проектних, інформаційних умінь, навичок, здібностей.

Логістика проектування освітньо-інформаційного середовища враховувала необхідність його *методико-змістовного, матеріально-технічного, комунікативного та інформаційного забезпечення*.

Реалізація *методико-змістовного забезпечення* здійснювалась шляхом:

- відбору змісту, форм і методів навчання, спрямованих на досягнення кожним студентом певного рівня сформованості компонентів готовності до професійної діяльності; вибір та розроблення методик для створення і впровадження в освітній процес комп'ютерного програмного забезпечення для педагогічного моніторингу рівня готовності майбутніх фахівців з туризмознавства до професійної діяльності;

- гармонійного включення до загальної структури професійної підготовки студентів спеціальних курсів дисциплін, що надають можливість інтегрувати і акумулювати знання, вміння і навички роботи з інформацією та інформаційними технологіями в галузі туризму;

- розробки дистанційних курсів дисциплін та комплекту навчальних матеріалів професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства;

- проведення авторських курсів в якості тьютора-координатора з підготовки викладачів кафедри туризму для роботи в системі електронного забезпечення навчання Moodle.

Реалізація *матеріально-технічного забезпечення* велась за допомогою:

- вибору і устаткування спеціалізованої аудиторії з туризму;

- оснащення аудиторії з туризму новітнім сучасним обладнанням (проектор, комп'ютер, екран).

Реалізація *комунікативного забезпечення* здійснювалась шляхом:

- інтерактивного зв'язку студентів з викладачем за допомогою мережевих технологій;

- інтерактивного зв'язку студентів з роботодавцями за допомогою мережевих технологій; Інтернет-ресурсів;

Реалізація інформаційного забезпечення здійснювалась за допомогою:

– розроблення курсів дисциплін щодо дистанційного навчання «Платформа дистанційного навчання ЗНУ»: «Основи маркетингу», «Управління якістю туристичних послуг»;

– розробка курсів дисциплін щодо системи електронного забезпечення навчання Moodle: «Основи маркетингу», «Управління якістю туристичних послуг», «Технологія туристської діяльності», *спекурс* «Основи проектування туристичного продукту»;

– створення комп'ютерного програмного забезпечення для педагогічного моніторингу рівня готовності майбутніх фахівців з туризмознавства до професійної діяльності.

Реалізація компетентнісного підходу у поєднанні з прогресивними технологіями дистанційного навчання (організація і супровід освітнього процесу за допомогою електронних засобів комунікаційного зв'язку, листування електронною поштою, гуртова творча робота в межах спільних проєктів, дискусії, обговорення, презентації, обмін повідомленнями, мультимедійні конференції, вебінари, мережевий форум, чат, коментарі, блог, відео-чат) надали можливість створити необхідні умови для індивідуалізації та інтенсифікації процесу навчання, що сприяло таким результатам:

– зростання потреби викладачів у постійному підвищенні власної кваліфікації щодо роботи в системі електронного забезпечення навчання Moodle, потреби і бажання в удосконаленні дистанційних курсів дисциплін та навчальних матеріалів професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства;

– розвиток мотивації студентів до постійної навчальної діяльності, потреби у пізнанні; бажання отримувати нові знання; стійкої потреби в отриманні нової інформації; усвідомлення значущості професійної діяльності, потреби у підвищенні власного рівня готовності до її здійснення; морально-психологічної готовності до виконання професійної діяльності; задоволеності результатами навчання і практичної діяльності; мотивації до самовдосконалення, самонавчання, самовираження, творчості.

Тож, в результаті спроектованого освітньо-інформаційного середовища професійної під-

готовки майбутніх фахівців з туризмознавства спостерігалось не лише засвоєння ними знань, а й сприйняття основних концепцій, перспективних тенденцій та новацій в навчанні з використанням інформаційних технологій; здатність до самостійного пошуку необхідних даних; уміння аналізувати й синтезувати різні навчальні дані, ефективно використовувати сучасні інформаційні технології; ступінь готовності до проведення самостійної, гурткової, науково-дослідної роботи майбутніх фахівців з туризмознавства.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, ми дійшли висновків, що одним із шляхів інтенсифікації навчального процесу майбутніх фахівців з туризмознавства і надання йому професійної спрямованості є широке впровадження електронних засобів навчання, інформаційних та комунікаційних технологій, зокрема системи Moodle. Логістика проєктування досліджуваного освітньо-інформаційного середовища має враховувати його методико-змістовне, матеріально-технічне, комунікативне, інформаційне забезпечення.

Запровадження в процес означеної підготовки електронного забезпечення навчання Moodle засвідчило, що ця система: орієнтована на співпрацю і надає можливість організувати навчання в процесі спільного вирішення навчальних завдань, здійснювати обмін знаннями; одним із найпотужніших елементів є її широкі можливості для комунікації (обмін файлами будь-якого формату: викладач ↔ студент, студент ↔ студент; різні сервіси для комунікації: обмін повідомленнями, коментарі, форум, чат); уможливує зручно презентувати навчальний курс дисципліни, починаючи з організаційного матеріалу (програми, плану, словнику) й завершуючи забезпеченням навчальними посібниками в зручному електронному форматі (з використанням гіперпосилань, розподілу на розділи і блоки, застосуванням засобів наочності, відео і аудіо); має можливість розроблення та впровадження в освітній процес інформаційно-проєктного методу організації самостійної роботи студентів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні особливостей самостійної та науково-дослідної роботи майбутніх фахівців з туризмознавства.

Список літератури:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про туризм» із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VIII (222-19) від 02.03.2015, ВВР, 2015, № 23, ст. 158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>
3. Національна Доктрина розвитку освіти (затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р.; 347 [Електронний ресурс]. – К.: Шкільний світ, 2002. – 23 с. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
4. Пранов Б.М., Рассохина Т.В. Построение информационной образовательной среды в вузе. Вестник РМАТ. Издательство: Российская международная академия туризма. № 2(2). – 2011. – С. 134-141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.ru/item.asp?id=19072143>
5. Про Концепцію Національної програми інформатизації Верховна Рада України; Закон від 04.02.1998 № 75/98-ВР <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80>
6. Хохрякова Ю.М. Система moodle как средство оптимизации управления самостоятельной работой студентов. – Серия № 1. Психологические и педагогические науки: Вестник ПГГПУ. – 2014. – С. 318-321.

Бескорвайная Л.В.

Запорожский национальный университет

ЛОГИСТИКА ПРОЕКТИРОВАНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ИНФОРМАЦИОННОЙ СРЕДЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ТУРИЗМОВЕДЕНИЮ

Аннотация

В статье в соответствии с выполнением технологическо-организационной составляющей организационно-педагогических условий (совершенствование учебного, научно-методического, информационного, технологического обеспечения, создание образовательно-информационной среды; курс на практико-ориентированное содержание обучения путем внедрения профессионально значимых инновационных педагогических технологий; интеграция инвариативной и вариативной основ содержания с учетом индивидуальных особенностей студентов; совершенствование материально-технической основы), с целью развития информационной ключевой компетенции будущих специалистов по туризмоведению и формирования их готовности к профессиональной деятельности, исследована логистика проектирования образовательно-информационной среды профессиональной подготовки указанных специалистов.

Ключевые слова: логистика проектирования; информационные технологии; образовательно-информационная среда; будущий специалист по туризмоведению.

Beskorovaynaya L.V.

Zaporizhzhya National University

LOGISTICS OF DESIGNING THE EDUCATIONAL AND INFORMATIONAL ENVIRONMENT OF PROFESSIONAL TRAINING FUTURE MASTERS OF TOURISM

Summary

The article author analyzed features logistics of designing the educational and informational environment of professional training future masters of tourism. According to the author, logistics of designing the educational and informational environment takes into account the need for its methodological and substantive, logistical, communication and information management. Development of educational and information environment of professional training of future masters of tourism based logistics, activity, competence, operational, information, innovation, personal approach. The priority in this process was to achieve new educational results – the formation and development of student's research, design, information skills and abilities. Author based on theoretical analysis and practical teaching experience, says that now one of the ways of intensification of educational process and providing it with professional orientation is widespread adoption of e-learning, information and communication technologies, including the system Moodle.

Keywords: logistics of designing; future masters of tourism; professional training; the educational and informational environment.